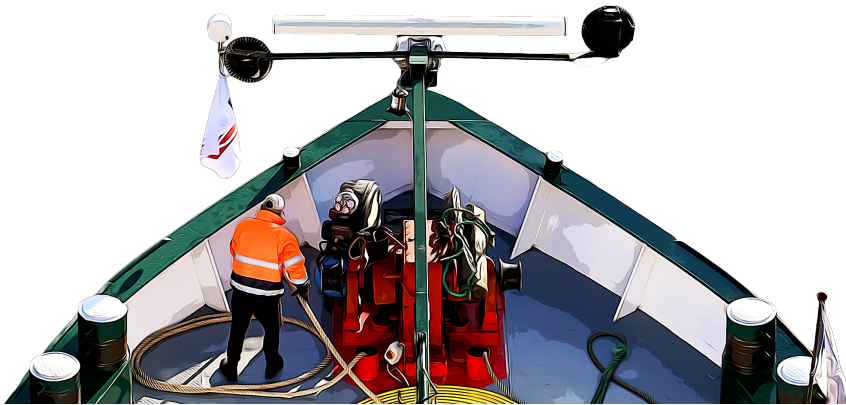


# THEMATISCH RAPPORT VAN DE CCR: DE ARBEIDSMARKT IN DE EUROPESE BINNENVAART

Ref: CC/CP (24)05



De Centrale Commissie voor de Rijnvaart (CCR) brengt in nauwe samenwerking met de Europese Commissie jaarlijkse en tweejaarlijkse rapporten over de binnenvaartmarkt uit. Er verschijnen ook thematische rapporten waarin bepaalde aspecten van de binnenvaartmarkt belicht worden.

Het nieuwe thematische rapport “De arbeidsmarkt in de Europese binnenvaart” is nu als pdf (in het Engels) beschikbaar om gedownload te worden of online te bekijken op de website: [www.inland-navigation-market.org](http://www.inland-navigation-market.org).



Wij wensen u veel leesplezier!

## SAMENVATTING

Het volgen van de arbeidsmarktindicatoren in een bepaalde sector is van bijzonder belang voor de beoordeling van het menselijk kapitaal in die sector en de toekomstige ontwikkeling daarvan. Menselijk kapitaal is een van de belangrijkste hulpbronnen en een basisvoorwaarde voor de kwaliteit van de dienstverlening en de economische groei in een sector. Aangezien er voor de Europese binnenvaart nog geen rapport met gedetailleerde gegevens over dit onderwerp beschikbaar was, is besloten een thematisch rapport op te stellen om de informatie- en kennisuitwisseling over de arbeidsmarkt in deze sector te verbeteren.

Bij het onderzoek van de beschikbare bronnen (statistiekbureaus, arbeidsbureaus, socialezekerheidsorganen, vaarwegbeheerders, ministeries van vervoer en van werkgelegenheid, enz.) zijn gedetailleerde gegevens over de werkgelegenheid en de arbeidsmarktomstandigheden in de

binnenvaart in kaart gebracht. De gegevens voor een bepaald land kunnen echter min of meer verschillen, afhankelijk van de gebruikte bron, aangezien er soms verschillende gegevensbronnen voor hetzelfde land bestaan. Dit is voornamelijk te wijten aan de uiteenlopende methodologieën die door de betrokken instanties worden gebruikt. Waar mogelijk is in het rapport aangegeven welke bron is gebruikt en waarom deze bron boven een andere is gekozen.

De volgende hoofdconclusies kunnen worden getrokken op basis van de kwantitatieve gegevens en kwalitatieve informatie die in het kader van dit rapport zijn bijeengebracht.

Volgens de structurele bedrijfsstatistieken (SBS) van Eurostat waren er in 2020 ongeveer 41.923 personen tewerkgesteld in het goederen- en personenvervoer over de Europese binnenwateren, waarvan ongeveer 44% in het personenvervoer en 56% in het goederenvervoer. Voor 2021 zijn hierover geen cijfers beschikbaar.

Van 2011 tot 2018 is het aantal werknemers in het Europese personenvervoer per binnenvaart gestaag gestegen als gevolg van verschillende factoren, waaronder de toename van het aantal cruiseschepen op de Europese binnenvaartmarkt en de stijgende vraag naar riviercruises. In 2019 en vooral in 2020 is in bijna alle Europese landen het aantal werknemers in deze sector aanzienlijk gedaald. De wereldwijde coronacrisis en de beheersingsmaatregelen van de Europese Unie en de regeringen van de lidstaten hebben grote gevolgen gehad voor de sector. Duitsland is het land met de meeste werknemers in het personenvervoer per binnenvaart. Nederland, Zwitserland en Italië hebben ook een groot aandeel in de werkgelegenheid in de sector. In het algemeen zijn de werkgelegenheidscijfers

## DE CCR IN HET KORT

De Centrale Commissie voor de Rijnvaart (CCR) is een internationale organisatie die een essentiële regelgevende rol speelt voor de organisatie van de Rijnvaart. De CCR is actief op technisch, juridisch, economisch, sociaal en milieugebied. Haar werkzaamheden staan op alle taakgebieden in het teken van een efficiënt, veilig, sociaal verantwoord en milieuvriendelijk vervoer over de Rijn. Afgezien van de Rijn, ontplooit de CCR vandaag de dag talrijke activiteiten die betrekking hebben op de Europese waterwegen in ruimere zin. Zij werkt daarbij nauw samen met de Europese Commissie, alsmede met de andere rivierencommissies en internationale organisaties.

## DE MARKTOVERZICHT EN MARKTOBSERVATIE IN HET KORT

Het jaarrapport van de marktobservatie en de Market Insight zijn publicaties van de CCR over de binnenvaartmarkt in Europa. De CCR publiceert ook thematische rapporten, waarvan het onderwerp in overleg met de Europese Commissie wordt bepaald. Deze gratis publicaties bevatten analyses van de economische situatie die zowel voor de beroepsgroep en het bedrijfsleven als voor het vervoersbeleid en de administraties kunnen bijdragen aan de strategische besluitvorming. De vergaring en de analyse van deze gegevens door de CCR maken sinds 2005 onderwerp uit van een cofinanciering door de Europese Commissie. Deze vruchtbare samenwerking heeft de CCR in staat gesteld deze activiteit, die de CCR nu al bijna twee eeuwen voor de Rijnvaart verricht, uit te breiden tot alle Europese waterwegen.



# CCR

CENTRALE COMMISSIE  
VOOR DE RIJNVAART

Palais du Rhin  
2, place de la République - CS10023  
F - 67082 Strasbourg Cedex

Tel. +33 (0)3 88 52 20 10  
Fax +33 (0)3 88 32 10 72

[ccnr@ccr-zkr.org](mailto:ccnr@ccr-zkr.org)  
[www.ccr-zkr.org](http://www.ccr-zkr.org)

per land in 2021 gestegen ten opzichte van 2020 als gevolg van de geleidelijk aantrekkende economische bedrijvigheid in het personenvervoer over de binnenwateren na de coronacrisis. In Nederland is het aantal werknemers in deze sector tussen 2020 en 2021 echter licht gedaald.

Nederland is het land met de meeste werknemers in het Europese goederenvervoer per binnenvaart, gevolgd door Duitsland, Frankrijk en Roemenië. De trend in de werkgelegenheid in deze sector is tussen 2008 en 2021 stabiel gebleven. In tegenstelling tot het personenvervoer is het aantal werknemers in het goederenvervoer per binnenvaart in 2020 niet substantieel gedaald. Dit wijst erop dat de vertraging of stillegging van de economische activiteit in de zwaarste fase van de coronacrisis geen ernstige gevolgen heeft gehad voor de werkgelegenheid in de sector.

Nederland heeft ook het grootste aantal binnenvaartondernemingen in Europa, gevolgd door Duitsland en Frankrijk, die ook een aanzienlijk marktaandeel hebben. Over het geheel genomen bestaat de marktstructuur in Nederland vooral uit kleine ondernemingen met gemiddeld ongeveer drie werknemers per onderneming, terwijl Duitsland meer grotere ondernemingen heeft. Voor zowel het personen- als het goederenvervoer per binnenvaart melden de banken een tendens in de richting van consolidatie.

Het aantal binnenvaartondernemingen in het personenvervoer is tussen 2012 en 2015 in het algemeen gestegen en heeft zich daarna gestabiliseerd tot in 2020, waarna een lichte daling is opgetreden. In 2021 is het aantal ondernemingen in deze sector aanzienlijk gestegen.

Wat het goederenvervoer betreft, is aantal binnenvaartondernemingen tussen 2014 en 2021 gedaald.

De arbeidsmarkt in de binnenvaart wordt door verschillende factoren beïnvloed. De meest in het oog springende zijn de migratie van werknemers, de vergrijzing van de beroepsbevolking, het personeelstekort, klimatologische omstandigheden (waterstanden) en macro-economische en financiële ontwikkelingen. Volgens de Donaucommissie zijn de loonverschillen met de zeevaart ook een factor die de arbeidsmarkt in de Donauregio beïnvloedt. Vanwege de hogere lonen in de zeevaart kiezen meer starters/werkzoekenden voor deze sector als ze aan hun opleiding beginnen.

Wat betreft de regionale spreiding van werkgelegenheid in Europa is de algemene tendens in Oost-Europa in het goederenvervoer per binnenvaart eerder negatief. Een van de belangrijkste redenen hiervoor zouden de lagere lonen kunnen zijn. In vergelijking met West-Europa zijn de lonen in Oost-Europa erg laag. De statistische gegevens wijzen op een hoge migratie van werknemers in de binnenvaart van Oost- naar West-Europa. Duitsland is het belangrijkste land van bestemming, in het bijzonder voor Tsjechische, Poolse en Roemeense werknemers. In Luxemburg zijn veel werknemers uit Tsjechië, Polen en Roemenië tewerkgesteld. Oostenrijk en Duitsland hebben veel Serviërs en Hongaren in dienst.

De arbeidsmarkt in de binnenvaart wordt ook beïnvloed door de vergrijzing van de beroepsbevolking, die tot op zekere hoogte samenhangt met het personeelstekort. Gedetailleerde langetermijngegevens voor België tonen aan dat vergrijzing vooral een probleem is binnen de groep van zelfstandige binnenschippers. Uit informatie verkregen tijdens interviews blijkt dat veel jongeren de voorkeur geven aan een baan aan land, met regelmatige werktijden en de mogelijkheid om in het weekend thuis te verblijven. Dit speelt met name een belangrijke rol in West-Europa, waar ongeveer 80% van de binnenvaartondernemingen in het goederenvervoer wordt gerund door zelfstandige scheepseigenaren/-exploitanten, van wie de werktijden vaak niet volgens een vast schema kunnen worden gepland.

Deze invloedsfactor leidt tot een zeker tekort aan arbeidskrachten in zowel het personen- als het goederenvervoer per binnenvaart, waarbij er vooral een gebrek is aan gekwalificeerd personeel op leidinggevend niveau (schippers), voor met name het vervoer van vloeibare lading. Andere factoren die van invloed zijn op het personeelstekort zijn van technische aard. Aangezien het werk dat van bemanningsleden wordt gevraagd steeds technischer wordt, zijn binnenvaartondernemingen tegenwoordig vaak op zoek naar meer gespecialiseerde profielen, die schaars zijn op de arbeidsmarkt.

Wat de economische invloedsfactoren betreft, werd de macro-economische context de afgelopen jaren gekenmerkt door drie belangrijke crisissen. In 2020 hebben de coronapandemie en de gevolgen daarvan veel economische sectoren hard getroffen. De vertraging van de wereldproductie en internationale handel, en de beperkingen ten

aanzien van de nationale en internationale mobiliteit, hebben tot een daling geleid van de vraag naar zowel personen- als goederenvervoer per binnenvaart. Daarnaast heeft de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne de invoer van goederen uit Rusland en Oekraïne verstoord en tot een daling geleid van het goederenvervoer op de Rijn en de Donau voor verschillende goederensegmenten.

Tot slot hebben de laagwaterperiodes in 2018 en 2022 een sterke invloed gehad op de vervoersvolumes en vrachttarieven. Naast de verschillende andere factoren die een invloed hebben gehad op de binnenvaart, kan de algemene achteruitgang van de arbeidsmarkt in het goederenvervoer per binnenvaart ook worden verklaard door de financiële crisis, die negatieve gevolgen heeft gehad voor de vervoerde goederenvolumes en daarom ook voor de vraag naar binnenvaartpersoneel in deze sector.



**CCR**

CENTRALE COMMISSIE  
VOOR DE RIJNVAART

**Palais du Rhin**

2, place de la République - CS10023  
F - 67082 Strasbourg Cedex

Tel. **+33 (0)3 88 52 20 10**

Fax +33 (0)3 88 32 10 72

[ccnr@ccr-zkr.org](mailto:ccnr@ccr-zkr.org)

[www.ccr-zkr.org](http://www.ccr-zkr.org)